

Single Market Programme (SMP)

SMP-2023-TOURSME

Transitioning to a more sustainable and resilient ecosystem –
empowering tourism SMEs

Tuotos 2.1

**Kooste parhaista käytännöistä ja opituista
kokemuksista**

www.inspires-tourism.eu

Co-funded by
the European Union

This project has received funding from the European Union's Single
Market Programme under grant agreement No 101181590

Projektin nimi:

Initiatives for Sustainable innovative Practices, Resilience, and Empowerment in Tourism SMEs

Hankkeen lyhenne: INSPIRES

Hankkeen hakemusnumero: 101181590

Hankkeen kesto ja alkamispäivä:

Hankkeen kesto: 36 kuukautta

Hankkeen alkamispäivä: 1. marraskuuta 2024

Hankkeen päättymispäivä: 31. lokakuuta 2027

Pääpartneri/koordinaattori:

ERLEBNIS BREMERHAVEN GMBH (EBG) (Germany)

Partnerit:

TOERISME PROVINCIE ANTWERPEN (BE)

CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY VRATSA SDRUZHENIE (BG)

CAMARA OFICIAL DE COMERCIO INDUSTRIA SERVICIOS Y NAVEGACION DE SEVILLA (ES)

PODKARPACIE WOJEWODZTWO (PL)

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU OY (FI) EUROPEAN CULTURAL TOURISM NETWORK (BE)

Yhteyshenkilöt:

Franziska Stenzel, Helmut Berends, Claudia Harms Email: INSPIRES@erlebnis-bremerhaven.de

Verkkosivu: inspires-tourism.eu

Asiakirjan hallintataulukko

Work Package	WP2 Best Practice & Awareness Raising
Deliverable	D2.1 Compendium on Best Practices and Lessons Learnt
Dissemination Level	Public
Deliverable Type	Report
Lead author	Official Chamber of Commerce of Seville (CCSEV)
Due Date	M13
Submission Date	14 January 2026

Asiakirjan versionhallinta

Version	Date	Editor/Reviewer	Note
V1.0	02/12/2025	Anne Furphy (CCSEV)	Version for internal review
V2.0	19/12/2025	Anne Furphy (CCSEV)	Revised version on basis of partner's comments
V3.0	29/12/2025	Helmut Berends (EBG (LP))	Final cross-check and layout adjusted
V4.0	14/01/2026	Anne Furphy (CCSEV)	Revised version on basis of EIASMEA comments

SMP Project INSPIRES
D2.1 Compendium on Best Practices

14 Jan 2026

List of Abbreviations

European Commission	EC
European Innovation Council and SMEs Executive Agency	EISMEA
Grant Agreement	GA
Partnership Agreement	PA
Description of Action	DoA
Project Coordinator	COO
Steering Group	SG
Lead Partner Team	LPT
Work Package	WP

Disclaimer

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are, however, those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or EISMEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them. The INSPIRES Project Partners are not responsible for any use made of the information herein.

Projektin Partnerit

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Metodologia.....	3
3 Yleiskatsaus kerättyihin parhaisiin käytäntöihin.....	7
4 Keskeiset havainnot ja opit	16
LIITE 1.....	17

Kuvioluettelo

Kuvio 1: Investoinnit	7
Kuvio 2: Tunnistetut erityiset tukitarpeet	7
Kuvio 3: Aloitteen tilanne	9
Kuvio 4: Hyviin käytäntöihin liittyvät teemat.....	9
Kuvio 5: Vahvuudet parhaissa käytännöissä	12
Kuvio 6: Käytännön siirrettävyys	13

1 Johdanto

Matkailuala on käymässä läpi merkittäviä muutoksia, joita ohjaavat kestäväyyteen, digitalisaatioon ja resilienssiin liittyvät painotukset. Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä (jäljempänä pk-yritykset) sekä matkailun alueorganisaatioilla (jäljempänä DMOs) on keskeinen rooli tässä siirtymässä, sillä ne toimivat innovaatioiden ja paikallisen kehityksen katalysaattoreina. INSPIRES-hankkeen puitteissa parhaiden käytäntöjen (Best Practices) tunnistaminen näissä teemoissa toimii inspiraation lähteenä mikro-, pienille ja keskisuurille yrityksille innovoinnin edistämiseksi, kilpailukyvyyn parantamiseksi ja pitkän aikavälin ratkaisujen varmistamiseksi.

Työpaketin (jäljempänä TP) 2 puitteissa tavoitteena on luoda perusta sekä koota joukko konkreettisia, merkityksellisiä, toistettavia ja samaistuttavia parhaita käytäntöjä projektin seuraavia toimintoja varten (TP3, TP4 ja TP5).

Pk-yrityksiltä ja DMOilta analysoidut parhaat käytännöt voivat rikastuttaa ja toimia havainnollistavina esimerkkeinä TP3:ssa kehitettävissä koulutusmoduuleissa. Useat kerätyistä parhaista käytännöistä tukevat älykkään matkailun lähestymistapoja erityisesti hyödyntämällä digitaalisia nousevia teknologioita ja ratkaisuja, jotka parantavat matkakohteiden hallintaa ja kävijäkokemuksia. Nämä parhaat käytännöt ovat erityisen merkityksellisiä koulutustoimien kannalta.

Kyselylomakkeen avulla kerättiin yhteensä 47 parasta käytäntöä, joista 44 katsottiin sopiviksi ja sisällytettiin analyysiin. Tiedonkeruuprosessiin ei sisällynyt yksilöhaastatteluja, vaan se perustui strukturoituun verkkokyselyyn, jonka avulla vastaajat pystyivät toimittamaan yksityiskohtaista laadullista ja määrällistä tietoa aloitteistaan.

Kerätyt käytännöt kattavat tasapainoisen joukon matkailualalle keskeisiä teema-alueita, mukaan lukien kestävyys ja kiertotalous, riskienhallinta ja resilienssi, kestävä ja uudistava matkailu, monimuotoisuus ja osallisuus, nousevat teknologiat ja digitalisaatio sekä saavutettavuus. Useat käytännöt käsittelevät useampaa kuin yhtä teemaa, mikä osoittaa matkailun poikkileikkaavaa innovointia.

Koosteessa esitetyt tapaukset voivat tarjota inspiraatiota myös TP4:ssa aikataulutettujen kestäväyyteen, riskienhallintaan sekä monimuotoisuuteen ja osallisuuteen keskittyvien työpajojen ja räätälöityjen valmennusohjelmien kehittämiseen.

Koosteeseen sisältyvät esimerkit voivat olla hyödyllisiä myös pk-yrityksille, jotka hakevat TP5:ssa avattuun hakukierrokseen, sillä ne esittelevät onnistuneita kokemuksia, sitä mikä on ollut tehokasta ja mikä vähemmän onnistunutta sekä haasteita, joita pk-yritykset ovat kohdanneet.

Parhaiden käytäntöjen tunnistaminen auttaa ymmärtämään paremmin matkailualan yritysten todellista toimintaympäristöä, sitä miten ne vastaavat vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä mitä keskeisiä näkökohtia, haasteita ja mahdollisuuksia ne tunnistavat liiketoimintamalleissaan.

Erityistä huomiota kiinnitetään yhteensopivuuteen Euroopan komission matkailun siirtymäpolun (Transition Pathway for Tourism) kanssa, erityisesti seuraavien aiheiden osalta:

- Aihe 8: Matkailuyritysten ja pk-yritysten vihreä siirtymä
- Aihe 16: Matkailun pk-yritysten ja kohteiden digitalisaation tukeminen
- Aihe 19: Osaamistarpeisiin liittyvän tietoisuuden lisääminen matkailun kaksoissiirtymässä
- Aihe 20: Tietoisuuden lisääminen matkailukysynnän muutoksista ja kaksoissiirtymän mahdollisuuksista matkailulle
- Aihe 25: Saavutettavien matkailupalvelujen kehittäminen
- Aihe 26: Matkailupalvelut sekä vierailijoille että asukkaille

Nämä aiheet näkyvät tässä asiakirjassa tunnistetuissa ja analysoiduissa parhaissa käytännöissä.

Edellä mainittujen aiheiden lisäksi yleinen kehys koostuu kolmesta pääpilarista:

- Vihreä siirtymä: Ympäristön kannalta kestävien käytäntöjen käyttöönotto
- Digitaalinen siirtymä: Digitaalisten työkalujen ja teknologioiden integrointi
- Resilienssi: Resilienssi ja sopeutuminen ulkoisiin haasteisiin

Tiedonkeruu ja analyysi tapahtuvat jatkuvana vuorovaikutuksena hankekumppaneiden välillä, jotta kerätyn tiedon yhdenmukaisuus ja vertailukelpoisuus voidaan taata ja samalla lisätä tietämystä matkailun vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä resilienssiin liittyvistä parhaista käytännöistä.

Tämän asiakirjan tavoitteena on esittää kerättyjen parhaiden käytäntöjen koosteen keskeiset tulokset ja osoittaa, miten yritykset ja matkailun alueorganisaatiot yhdistävät kaksoissiirtymän pääpilarit yhteisön rakentamiseen, osaamisen kehittämiseen ja saavutettavuuteen saavuttaakseen sekä kestävä että kilpailukykyiset matkailumallit.

2 Menetelmät

Parhaiden käytäntöjen keräämistä varten laadittiin mallipohja Google-kyselyn muodossa, jotta voitiin varmistaa, että jokainen paras käytäntö analysoidaan yhtenäisen viitekehyksen mukaisesti. Viitekehys jakautui seuraaviin osa-alueisiin:

Päätoimialakoodi: (NACE – Euroopan yhteisön taloudellisten toimintojen tilastollinen luokitus), jonka avulla määritellään yritys tai aloite. Tämä auttaa ymmärtämään ja analysoimaan parhaita käytäntöjä liiketoimintatyyppin kontekstissa. Vaikka matkailualaan liittyvät NACE-koodit eivät ole pakollisia INSPIRES-hankkeessa, ne auttavat paremmin hahmottamaan aloitteen luonnetta ja laajuutta.

Aloitetta koskevat yleiset tiedot: kuten nimi, sähköpostiosoite, aloituspäivämäärä sekä se, onko aloite edelleen käynnissä.

Aloitteen edellyttämä kokonaisinvestointi: Tämä tieto auttaa ymmärtämään aloitteen mittakaavaa pikemminkin kuin tarkkoja taloudellisia lukuja sekä arvioimaan ne resurssit, joita tarvitaan mahdolliseen siirtämiseen tai toistamiseen muiden yritysten ja/tai organisaatioiden toimesta.

Vastaajia ei pyydetty ilmoittamaan tarkkaa sijoitettua rahamäärää, vaan sen sijaan arvioimaan investointi sille sijoittuvaan hintahaarukkaan, jonka puitteissa aloite on toteutettu.

Käytettävissä olevat vaihtoehdot sisälsivät ennalta määritellyt haarukat (esim. alle 10 000 €; 10 000–50 000 €; 50 000–100 000 €; 100 000–200 000 €; yli 250 000 €), mikä mahdollisti pk-yrityksille ja DMOille yksinkertaisen ja vertailukelpoisen vastaamisen samalla luottamuksellisuutta kunnioittaen. Tämä lähestymistapa tukee myös realistista arviointia siirrettävyyden tai toistettavuuden mahdollisuuksista vaadittavien resurssien perusteella.

Kuvailevat tiedot, mukaan lukien päätavoitteet, keskeiset toimenpiteet sekä vaikutukset matkailun kestävyteen, resilienssiin ja digitalisaatioon.

2.1 Aloitteen käsittelemät teemat

Tämä luokittelu auttaa meitä kohdentamaan parhaat käytännöt niihin temaattisiin alueisiin, joihin keskitymme. INSPIRES-hankkeessa kehitetään parhaillaan työpaketissa TP3 koulutusohjelmaa (Training for Trainers), jossa on näihin teemoihin liittyviä erillisiä moduuleja. Kerätty aineisto vaikuttaa siten suoraan koulutussisältöjen muotoutumiseen ja havainnollistamiseen käytännön esimerkkien avulla.

Aloitteet luokiteltiin seuraaviin teemoihin:

- Riskienhallinta ja resilienssi
- Kestävyys / kiertotalous

- Kestävät ja regeneratiiviset matkailutarjonnat
- Monimuotoisuus ja osallisuus matkailussa
- Nousevat teknologiat
- Saavutettavuus
- Muu

Vaikka älykästä matkailua (Smart Tourism¹) ei sisällytetty erillisenä teemana kyselylomakkeeseen, useat parhaista käytännöistä käsittelevät älykästä matkailua nousevien teknologioiden ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisen kautta. Tätä ulottuvuutta vahvistetaan edelleen koosteen lopullisessa versiossa, ja sillä on myös merkittävä rooli koulutusohjelmassa sekä siihen liittyvissä toiminnoissa (TP3).

2.2 Mitä erityisiä tukitarpeita aloite käsitteli?

Tämä tieto osoittaa meille, mitkä ovat keskeisimmät tarpeet aloitteiden omistajien ulkopuolella.

Tunnistetut tukitarpeet olivat:

- Energian tai resurssien tehokkuus
- Digitaalisten työkalujen käyttöönotto (esim. varausjärjestelmät, CRM)
- Markkinointi ulkomaisille markkinoille
- Arvonluonti paikallisista kulttuuri- ja luontopääomista
- Verkostoituminen täydentäviä palveluja tarjoavien toimijoiden kanssa
- Henkilöstön osaamisen kehittäminen
- Infrastrukturi- tai palveluinnovaatio

2.3 Mitä vaikutuksia parhaalla käytännöllä oli?

Tässä osiossa osallistujia pyydetään kuvaamaan keskeiset tulokset, hyödyt ja muutokset, joita paras käytäntö on tuonut matkailuun, kuten parannukset kestäväyyteen, resilienssiin, digitalisaatioon tai yhteisön osallistamiseen.

2.4 Aloitteen keskeiset vahvuudet

---

¹ “Älykäs matkailu vastaa nopeasti muuttuvan toimialan uusiin haasteisiin ja tarpeisiin, mukaan lukien digitaalisten työkalujen, tuotteiden ja palvelujen kehittyminen; yhdenvertaiset mahdollisuudet ja saavutettavuus kaikille vierailijoille; paikallisalueen kestävä kehittäminen; sekä luovien alojen, paikallisen osaamisen ja kulttuuriperinnön tukeminen. (smart-tourism-capital.ec.europa.eu)

Miksi tämä on hyvä esimerkki jaettavaksi? Mikä tekee aloitteesta erityisen innovatiivisen, inspiroivan tai toistettavan?

Tämä osio auttaa meitä nostamaan esiin ne tekijät, jotka tekevät parhaasta käytännöstä erityisen arvokkaan, sekä tunnistamaan ne osa-alueet, jotka voivat olla erityisen inspiroivia tai siirrettävissä muille matkailualan toimijoille. Keskeiset vahvuusalueet ovat:

- Innovatiivisuus
- Kestävyys
- Yhteisön osallistaminen
- Taloudelliset hyödyt
- Skaalautuvuus
- Saavutettavuus
- Muu

2.5 Onko aloite siirrettävissä muille alueille tai muille pk-yritystyypeille?

Tämä kysymys tarjoaa näkökulmaa aloitteen toistettavuuteen ja skaalautuvuuteen. Sen avulla voidaan arvioida, voitaisiinko käytäntöä mukauttaa ja toteuttaa menestyksekkäästi muilla alueilla, erilaisissa toimintaympäristöissä tai muissa yritystyypeissä alkuperäisen mallin ulkopuolella.

Siirrettävyyden potentiaalin ymmärtäminen helpottaa niiden parhaiden käytäntöjen tunnistamista, joilla on merkittävä vaikuttavuus, sekä niiden, jotka voivat toimia malleina tai viitekehyksinä muille alan toimijoille. Sisäisellä tasolla tämä mahdollistaa myös sen arvioinnin, mitkä parhaat käytännöt soveltuvat todennäköisimmin esimerkeiksi koulutuksessa.

2.6 Kohdatut haasteet (vapaaehtoiset vastaukset)

Tämä kysymys mahdollistaa niiden haasteiden tunnistamisen sekä oppien esiin nostamisen, joita käytännön toteuttamisprosessin aikana on kohdattu.

2.7 Tulevaisuuden kehittämismahdollisuudet

Tässä osiossa kerätään tietoa siitä, miten käytäntöä voitaisiin laajentaa, parantaa tai mukauttaa sen vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi. Osallistujia kannustetaan jakamaan ideoita, mahdollisia kumppanuuksia tai kasvun ja kehittämisen kohteita.

Kaiken kaikkiaan kyselylomake tarjoaa selkeän ja kattavan kokonaiskuvan toteutetuista parhaista käytännöistä, mahdollistaen vahvuuksien, kehityskohteiden, opittujen asioiden sekä kohdattujen haasteiden tunnistamisen.

3 Yleiskatsaus kerättyihin parhaisiin käytäntöihin

Tässä osiossa tarkastellaan parhaita käytäntöjä eri näkökulmista: parhaiden käytäntöjen tilastollista analyysia trendit ja kehityssuunnat esittävien kaavioiden avulla sekä tarvittaessa konkreettisia esimerkkitapauksia.

3.1 Tilastot

Ensimmäisen keruuvaiheen aikana ilmoitettiin yhteensä 47 parasta käytäntöä, joista 44 katsottiin lopullisesti analyysiin sisällytettäväksi.

Suurin osa parhaista käytännöistä on peräisin INSPIRES-hankkeen maista: Suomesta, Belgiasta, Saksasta, Puolasta, Bulgariasta ja Espanjasta. Koska parhaiden käytäntöjen keruutoiminta ei rajoitu ainoastaan INSPIRES-maihin ja -alueisiin, mukaan on otettu myös parhaita käytäntöjä muista maista, kuten Irlannista, Kyprokselta, Romaniasta ja Kreikasta.

Suurin osa parhaista käytännöistä perustuu pk-yritysten aloitteisiin, mutta mukana on myös matkailun alueorganisaatioita (DMO), jotka välittäjäroolinsa kautta edistävät pk-yritysten vihreää ja digitaalista siirtymää.

3.2 Taloudelliset toimialat

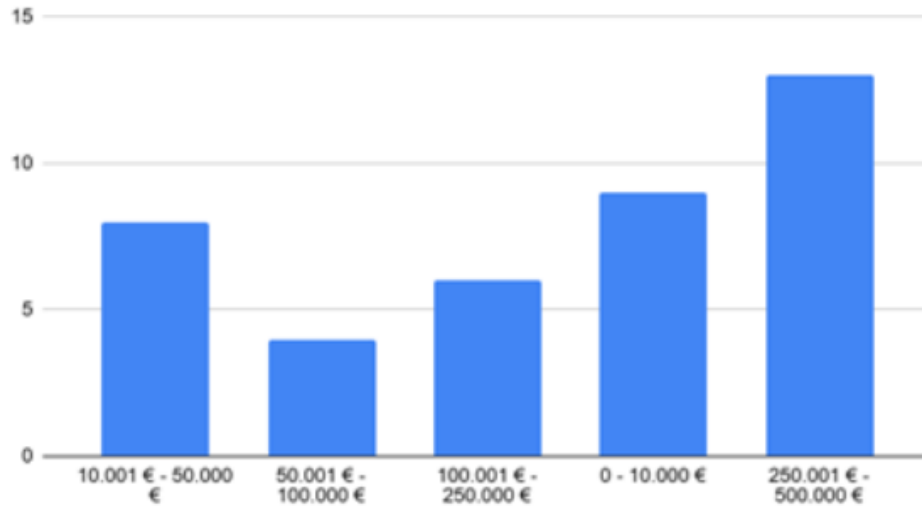
Kerätyt parhaat käytännöt edustavat laajaa kirjoa matkailuun liittyviä toimintoja, mukaan lukien majoitus-, ravitsemus-, luontoon perustuvat palvelut sekä muut matkailualan toiminnot. Tämä kuvastaa matkailualan sitoutumista, erityisesti pienten organisaatioiden ja pk-yritysten osalta, jotka toimivat usein maaseutualueilla tai tiiviissä yhteydessä maaseutu ympäristöihin. Sitoutuminen ei koske ainoastaan digitaalista ja vihreää siirtymää, vaan myös innovaatioita ja resilienssin vahvistamista.

3.3 Investointien suuruusluokka

Lähes puolet aloitteista edellytti pientä investointia, eli alle 50 000 euroa, mikä vahvistaa käsitystä siitä, että kestävyteen ja digitalisaatioon liittyvien innovatiivisten ratkaisujen käyttöönotto ei aina vaadi suurta budjettia. Osa aloitteista edellytti kuitenkin merkittävämpiä investointeja, mikä puolestaan viittaa pitkäaikaiseen sitoutumiseen digitaaliseen ja vihreään siirtymään.

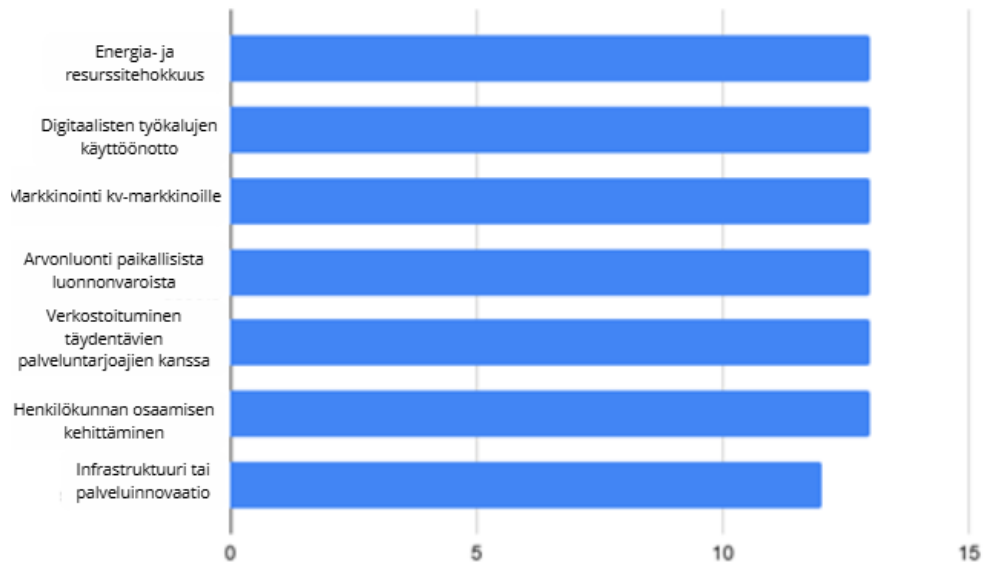
On myös mahdollista, että osa vastaajista on tulkinnut kysymyksen koskevan kokonaisinvestointia, joka on tarvittu yrityksen perustamiseen ja toiminnan käynnistämiseen, eikä ainoastaan kyseiseen aloitteeseen kohdistuvaa investointia.

Aloitteen vaatiman kokonaisinvestoinnin määrä

Kuvio 1: Investoinnit

3.4 Tunnistetut tukitarpeet

Kuvio 2: Tunnistetut erityiset tukitarpeet

Tunnistettujen erityisten tukitarpeiden lukumäärä ylittää analysoitujen parhaiden käytäntöjen kokonaismäärän, koska tämä kysymys oli suunniteltu monivalintakysymykseksi, jossa useamman vastausvaihtoehdon valitseminen oli sallittua. Vastaajat pystyivät siten valitsemaan useampia tukitarpeita kuvastaakseen erilaisia avun ja tuen muotoja, joita heidän aloitteensa onnistunut toteuttaminen edellytti.

Tämän kysymyksen vastaukset jakautuivat melko tasaisesti, mikä osoittaa pk-yritysten vahvaa tuen tarvetta useilla eri osa-alueilla. Suurin osa vastaajista tunnisti tarpeita erityisesti energian ja resurssien tehokkuuteen, digitaalisten työkalujen käyttöönottoon sekä paikallisista kulttuuri- ja luontoresursseista syntyvään arvonluontiin liittyen. Tämä osoittaa, että matkailualan pk-yritykset sisällyttävät kaksoisiirtymän (vihreä ja digitaalinen siirtymä) selkeästi liiketoimintamalliensa keskiöön.

Ulkomaisille markkinoille suuntautuvaa markkinointia koskevan vastauksen yleisyys yhdessä palveluinnovaatioihin ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen liittyvien tarpeiden kanssa on myös osoitus siitä, että matkailualan yritykset ovat halukkaita valmistautumaan liiketoimintansa kehittämiseen dynaamisessa, globalisoituneessa ja jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Niiden yritysten määrä, jotka nostivat esiin verkostoitumisen täydentäviä palveluja tarjoavien vertaistoimijoiden ja palveluntarjoajien kanssa, korostaa tarvetta vahvistaa yhteyksiä ympäröiviin yhteisöihin sekä yhteistyön merkitystä. Samalla tämä osoittaa, että digitaalista ja vihreää siirtymää ei voida käsitellä eikä saavuttaa eristyksissä.

Lisäksi tämä heijastaa sitä, miten matkailuyritykset pyrkivät luomaan synergioita muiden toimialojen kanssa tarjotakseen asiakkailleen entistä korkeatasoisempia tuotteita ja palveluja.

3.5 Havainnollistavia malleja pk-yrityksiltä:

Verkostoituminen ja yhteistyö:

[Happy Weekends](#),

Belgiasta kotoisin oleva matkanjärjestäjä Happy Weekends raportoi pitkäaikaisten yhteistyösuhteiden merkityksestä luotettavien kumppaneiden kanssa liiketoimintansa hyötynä sekä "parantuneesta resilienssistä, joka on saavutettu keskittymällä erikoistumiseen, läheisiin yhteistyösuhteisiin ja harkittuihin investointeihin".

Kestävät ja regeneratiiviset matkailutarjonnat:

[The Jolly Vintners](#),

on Bulgariasta lähtöisin oleva aloite, joka tarjoaa kuratoituja viinimatkailuelämyksiä Lyutibrodissa yhdistäen boutique-viininmaistajaiset paikalliseen ruokaan, luontoon ja kulttuuriseen

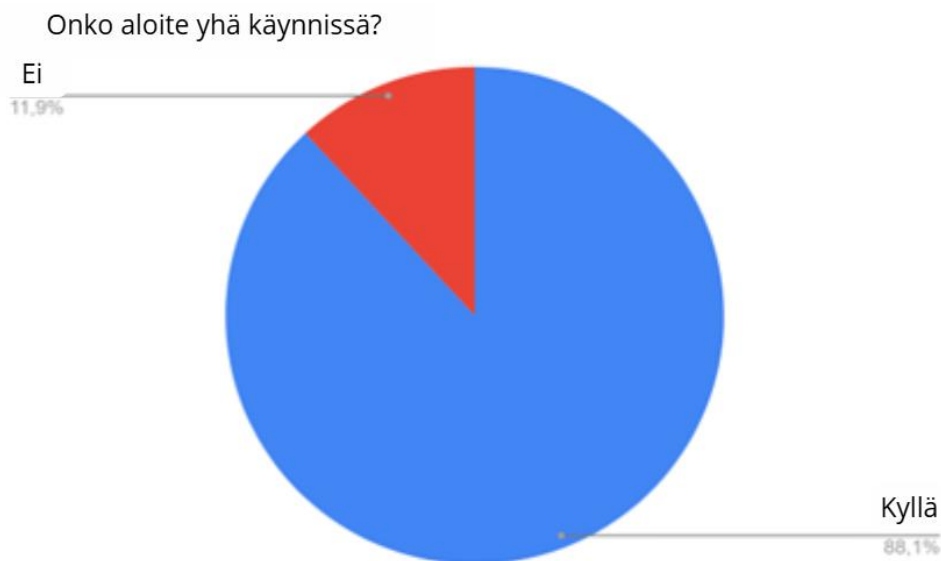
tarinankerrontaan. Iskarin rotkon ympäristöön sijoittuva toiminta edistää vähävaikutteista matkailua ja tukee maaseutualueiden elinvoimaistamista.

Keskeisiin toimenpiteisiin kuuluvat opastetut viininmaistajaiset luonto- ja kulttuuriperintökohteissa, verkkovarausjärjestelmän hyödyntäminen sekä yksilöllinen vuorovaikutus vieraiden kanssa. Aloite edistää kestävyttä hyödyntämällä paikallisia raaka-aineita ja ympäristötietoisia viinitarhakäytäntöjä, vahvistaa resilienssiä monipuolistamalla tulovirtoja pelkkien viinimyyntien ulkopuolelle sekä hyödyntää digitaalisia työkaluja suunnittelussa ja näkyvyyden lisäämisessä.

Lisäksi aloite edistää Luoteis-Bulgarian tunnettuutta laadukkaana, elämyksellisyyteen perustuvana matkakohteena.

3.6 Aloitteiden nykytila

Suuri osa aloitteista on edelleen käynnissä, mikä vahvistaa matkailualan dynaamista luonnetta sekä pienten ja keskisuurten yritysten ja matkailun alueorganisaatioiden (DMO) jatkuvia pyrkimyksiä edetä kohti kestävämpiä ja joustavampia liiketoimintamalleja.

Kuvio 3: Aloitteen tilanne

3.7 Teemat, jotka liittyvät hyviin käytäntöihin

Kuvio 4: Hyviin käytäntöihin liittyvät teemat

TEEMAT	Yritysten lkm
Riskienhallinta ja resilienssi	18
Vastuullisuus/kiertotalouden käytännöt	17
Kestävät ja uudistavat matkailupalvelut	16
Monimuotoisuus ja inklusio matkailussa	16
Nousevat teknologiat	16
Saavutettavuus	16
Muut	15

Tämän kysymyksen tulokset (useamman vastausvaihtoehdon ollessa sallittuja) osoittavat melko tasaisen jakautumisen ehdotettujen teemojen kesken, mikä tuo esiin matkailualan innovoinnin

moninaiset ulottuvuudet. Useimmin mainittu teema on riskienhallinta ja resilienssi, jota seuraa läheisesti kestävyys ja kiertotalous.

On myös syytä korostaa, että monimuotoisuus ja osallisuus sekä saavutettavuus nousivat vastauksissa esiin, mikä heijastaa näiden ulottuvuuksien yhä vahvempaa integroitumista matkailualan pk-yritysten strategioihin.

Kokonaisuudessaan tulokset osoittavat, että matkailuala lähestyy strategista kehitystään kokonaisvaltaisesti, yhdistäen ympäristöllisiä, sosiaalisia ja teknologisia käytäntöjä vahvistaakseen alan resilienssiä ja kestävyttä.

Havainnollistavia pk-yritysmalleja kestävyden ja kiertotalouden saralta:

[Naturanda](#), Espanjassa toimiva opastettuja retkiä tarjoava pk-yritys, toteaa seuraavaa:

“NATURANDA muutti pandemian haasteet mahdollisuudeksi omaksua kestävyys matkailumallimme ytimeksi. Olemme uudistaneet ajoneuvokalustomme sähkö- ja hybridiajoneuvoilla vähentääksemme CO₂-päästöjä, digitalisoineet toimintomme paperijätteen poistamiseksi sekä parantaneet toimistotilojamme energiatehokkailla järjestelmillä ja ympäristötietoisilla käytännöillä. Jokainen retki sisältää nyt ympäristökasvatuksellisen osuuden, joka lisää tietoisuutta luonnon arvosta ja haavoittuvuudesta. Päivittäisen luontoympäristöissä tapahtuvan toiminnan ja paikallisyhteisöjen kanssa tehtävän yhteistyön kautta varmistamme, että matkailulla on myönteinen ympäristöllinen, sosiaalinen ja taloudellinen vaikutus. Meille kestävyys ei ole trendi, vaan pysyvä vastuu.”

[Yteri Resort & Camping](#) sijaitsee yhdellä Suomen arvokkaimmista dyynialueista, joka on suojeltu Natura 2000 -verkoston puitteissa. Kaikki Yterissä toteutettava kehittäminen noudattaa tiukkoja kestävyden periaatteita. Alueella on 75 mökkiä, 130 sähköllä varustettua karavaanipaikkaa sekä 200 telttapaikkaa, ja palveluihin kuuluvat saunat, ravintola sekä perheille suunnatut aktiviteetit.

Ympäristövaikutusten minimoimiseen sitoutuneena kohde on saanut Sustainable Travel Finland (STF) -merkin suoritettuaan seitsemänvaiheisen ohjelman. Keskeiset toimenpiteet keskittyvät energiatehokkuuden parantamiseen, kierrätyksen tehostamiseen sekä vieraiden ja henkilökunnan ohjaamiseen veden- ja sähkönkulutuksen sekä jätteen määrän vähentämiseksi.

Havainnollistava malli kestävästä ja regeneratiivisesta matkailutarjonnasta:

Seuraavassa esitetään esimerkkejä vastauksista, jotka havainnollistavat, miten toimijat ovat sisällyttäneet kestäviä ja regeneratiivisia matkailupalveluja toimintaansa:

[Digital Platform for Sustainable Shopping Guide](#),

Saksassa Bremerhavenissa toimiva digitaalinen ekoakauppa-alusta, joka edistää kestävästä kuluttamista yhdistämällä kuluttajat ympäristöystävällisiin yrityksiin vähittäiskaupan, ravitsemuksen, käsityöalan ja palvelujen parissa. Alustaa hallinnoi matkailukohdeorganisaatio,

joka vastaa tiedon paikkansapitävyydestä, järjestelmän ylläpidosta sekä vuorovaikutuksen edistämisestä käyttäjien ja palveluntarjoajien välillä.

Hyödynsääjiin kuuluvat kuluttajat, joille tarjoutuu helpompi pääsy kestäviin vaihtoehtoihin, sekä yritykset, jotka hyötyvät paremmasta näkyvyydestä ja kohdennetusta asiakaskunnasta. Aloite vahvistaa verkostoitumista alueellisten toimijoiden välillä, lisää pk-yritysten näkyvyyttä ja parantaa kestävyyskeskeisen yleisön saavutettavuutta.

[Miętowe Wzgórze](#) Puolasta on luonnon kanssa harmoniassa toimiva lomakohde, joka houkuttelee uskollista asiakaskuntaa sekä toimii työpajojen ja ulkoilmatapahtumien järjestämipaikkana, tuoden yhteisön yhteen. Aloite edistää alueen profiloitumista hitaan ja ympäristöystävällisen matkailun keskuksena sekä tukee paikallisia toimittajia ja mikroyrityksiä.

Toiminta vahvistaa yhteisön osallistumista paikallisen ruoan, käsitöiden ja työpajojen kautta sekä tukee alueellisen identiteetin rakentumista ja aluekehitystä.

Havainnollistava malli saavutettavasta ja inklusiivisesta matkailutarjonnasta:

[Bielebale](#): Saavutettavuus kaikille ja työllistyminen kaikille on lomakohde, jossa kaikki ovat tervetulleita ilman esteitä. Kohde tarjoaa loma-aikaan tarvittavan tuen hienovaraisesti ja ammattitaitoisesti niin, ettei se vähennä lomakokemuksen elämyksellisyyttä. Palveluihin kuuluvat muun muassa terveydenhuolto (lääkäri ja fysioterapeutti), apuvälineet sekä yksilöllinen ohjaus.

Lisäksi 60 % Bielebalen työntekijöistä on henkilöitä, jotka ovat heikommissa asemassa työmarkkinoilla. Toimintamallia tukee Flanderin hallitus, mikä vahvistaa sen kestävyttä ja pitkäjänteisyyttä.

Liite 1 sisältää kaikki parhaat käytännöt teemoittain ja se asetetaan kiinnostuneiden pk-yritysten ja matkailun alueorganisaatioiden (DMO) saataville verkkopohjaisen alustan kautta vuoden 2026 ensimmäisen vuosineljänneksen loppuun mennessä.

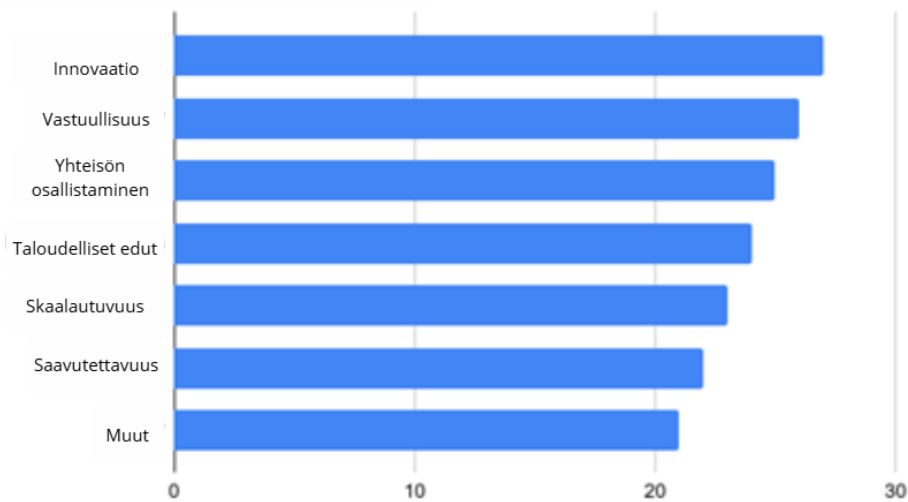
3.8 Parhaiden käytäntöjen keskeiset vahvuudet

Tämän kysymyksen tulokset osoittavat, että innovatiivisuus (27) ja kestävyys (26) ovat vastaajien arvostamat osa-alueet.

Myös yhteisön osallistaminen (26) ja taloudelliset hyödyt (24) nousevat yhtä lailla tärkeiksi, mikä osoittaa, että yritykset ovat valmiita yhdistämään myönteisen sosiaalisen ja yhteisöllisen vaikuttavuuden liiketoiminnan elinkelpoisuuteen.

Lisäksi muiden vahvuuksien (21) merkittävä määrä vahvistaa käsitystä siitä, että matkailualan muutos voi toteutua monin tavoin.

Vahvuudet parhaissa käytännöissä

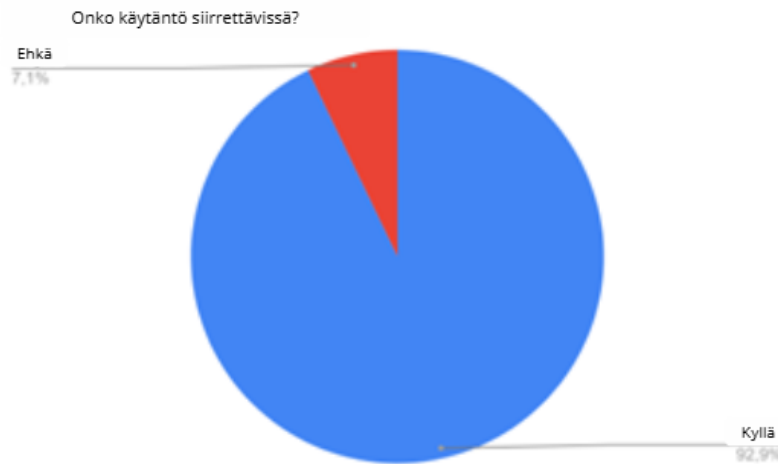
Kuvio 5: Vahvuudet parhaissa käytännöissä

Seuraava taulukko esittää pk-yritysten tarkat lukumäärät kunkin vahvuustyyppin osalta, ottaen huomioon, että vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi kuin yksi keskeinen vahvuus kuvatakseen aloitteensa ominaispiirteitä.

VAHVUUS	TULOS
Innovaatio	27
Vastuullisuus	26
Yhteisön osallistaminen	25
Taloudellinen hyöty	24
Skaalautuvuus	23
Saavutettavuus	22
Muu	21

3.9 Parhaiden käytäntöjen siirrettävyys

Kuten alla olevassa kuviossa 6 esitetään, vastaukset tähän kysymykseen ovat selkeitä, ja valtaosa osallistujista katsoo, että heidän toteuttamansa digitaaliset, vihreät ja resilienssiä tukevat matkailualoitteet ovat sovellettavissa ja siirrettävissä menestyksekkäästi muihin yrityksiin tai muille alueille.

Kuvio 6: Käytännön siirrettävyys

3.10 Kohdatut haasteet

Vaikka kerätyt parhaat käytännöt osoittavat vahvaa sitoutumista innovointiin, kestävyteen ja resilienssiin, vastaajat tunnistivat myös useita haasteita aloitteidensa suunnittelu- ja toteutusvaiheissa. Nämä haasteet heijastavat matkailualan pk-yritysten yleisiä ja rakenteellisia rajoitteita erityisesti silloin, kun käyttöön otetaan uusia liiketoimintamalleja, innovatiivisia ratkaisuja tai toimitaan uudenaikaisissa ja yhteistoiminnallisissa toimintaympäristöissä, kuten esimerkiksi:

- Taloudelliset ja oikeudelliset esteet: ympäristösääntely, innovatiivisten tuotteiden markkinoille pääsyn haasteet, lupien hankkiminen sekä lainsäädännöllisten vaatimusten ymmärtäminen
- Käyttäjäkokemuksen tasapainottaminen kestävästä lähestymistavasta kanssa sekä autenttisuuden säilyttäminen
- Useiden toimijoiden välinen koordinointi ja yhteiskehittäminen sidosryhmien kanssa

Vastaajien esiin nostamat haasteet:

[Rozino Organic Farm](#), Bulgarialainen Rozino Organic Farm toteaa:

“Yksi suurimmista haasteista oli maatalouden, elintarviketuotannon ja matkailun yhdistämisen monimutkaisuuden hallinta yhden kestäväen toimintamallin puitteissa. Tasaisen laadun varmistaminen kaikilla osa-alueilla – erityisesti luomusertifiointin, eläinten hyvinvoinnin ja vieraskokemuksen osalta – vaati merkittävästi aikaa, resursseja ja henkilöstön sitoutumista. Toinen haaste oli ekomajoituksen rakentaminen suojelualueelle, mikä edellytti tiukkojen ympäristösäädösten kanssa toimimista.”

[Berkovitsa experience](#), Bulgarialainen Berkovitsa Experience toteaa:

“Yksi keskeinen haaste oli useiden paikallisten toimijoiden – tuottajien, kulttuurialan asiantuntijoiden ja tapahtumapaikkojen – koordinointi samalla, kun pyrittiin säilyttämään tasainen laatu ja yhtenäinen elämysten suunnittelu. Myös maaseutualueiden logistiikka, kuten rajallinen infrastruktuuri tai arvaamaton sää, aiheutti toiminnallisia haasteita.”

[Aurora Holidays](#), Suomalainen Aurora Holidays kertoo, että heidän Regeneratiivinen kalastusmatkailu Tenojokialueella -aloitteensa toteuttamisessa keskeisin haaste liittyi valtioiden välisiin neuvotteluihin lohien kalastusta koskevasta lainsäädännöstä ja sääntelystä sekä päätöksenteon ja paikallisten näkemysten yhteensovittamiseen.

[Bieszczady Bicycle Trolleys](#), Puolassa kehitetty Bieszczady Bicycle Trolleys -aloite toteaa:

“Innovatiivisen luonteensa vuoksi tuotetta oli vaikea tuoda markkinoille – oli tarpeen laatia dokumentaatio ja sääntelyt sekä kehittää Puolan rautatieyhtiöiden kanssa yhteistyössä käyttöperiaatteet – jotka ovat nyt käytössä myös muualle Puolaan perustettavissa polkupyörävuokraamoissa.”

4 KESKEISET HAVAINNOT JA OPIT

Kerättyjen hyvien käytäntöjen analyysi osoittaa, että matkailualan pk-yritykset ja matkailun alueorganisaatiot (DMO:t) osallistuvat aktiivisesti matkailualan vihreään ja digitaaliseen siirtymään. Ne osoittavat halukkuutta monipuolistaa tarjontaansa, vahvistaa kytköksiään sekä tehdä yhteistyötä paikallisyhteisöjen kanssa kilpailukyvyyn parantamiseksi — ei ainoastaan oman liiketoimintansa näkökulmasta, vaan myös alueellisesti. Monet aloitteet yhdistävät kestävyteen ja sosiaalisiin tavoitteisiin liittyviä päämääriä, lisäten arvoa sekä yrityksille että yhteisöille.

Hyvät käytännöt osoittavat, kuinka paikalliset yritykset edistävät EU:n matkailun siirtymäpolun (Transition Pathway for Tourism) laajempia tavoitteita, erityisesti yritysten digitaalista siirtymää, osaamisen kehittämistä ja parantamista sekä osallistavien ja yhteisöllisiä verkostoja yhdistävien elämysten luomista.

Yhteisiä menestystekijöitä ovat yhteistyö ja verkostoituminen, vahva paikallinen identiteetti ja kulttuuri sekä luonnonperinnön ja -resurssien hyödyntäminen innovaation ja resilienssin lähteenä. Lisäksi käytännöillä on suuri potentiaali onnistuneeseen siirrettävyyteen ja mukauttamiseen muilla alueilla tai erilaisissa toimintaympäristöissä sekä vahva sitoutuminen kestävyteen, mukaan lukien kiertotalous, energiatehokkuus ja ympäristöjalanjäljen pienentäminen.

Haasteita on kuitenkin yhä, erityisesti taloudellisten ja oikeudellisten esteiden osalta, kuten ympäristösääntely sekä vaikeudet innovatiivisen tuotteen markkinoille pääsyssä lupien hankkimisen ja lainsäädännöllisten vaatimusten ymmärtämisen vuoksi. Myös teknisen osaamisen puute säilyy yhtenä pk-yritysten kohtaamista haasteista.

LIITE 1

Hyvät käytännöt teemoittain

Taulukko linkittää kerätyt hyvät käytännöt keskeisiin temaattisiin kriteereihin ja havainnollistaa, miten aloitteet edistävät kestävyyttä, resilienssiä, digitalisaatiota, osallisuutta ja muita olennaisia osa-alueita.

Hyvä käytäntö	Maa	Kestävyys / kiertotalouskäytännöt	Riskienhallinta ja resilienssi	Kestävät ja regeneratiiviset matkailutarjonnat	Monimuotoisuus ja osallisuus matkailussa	Nousevat teknologiat
Rubens Immersive Experience	Belgia		X			X
Profitroom AI Agent	Puola	X	X			X
Bieszczady Bicycle Trolleys	Puola	X		X	X	
Miętowe Wzgórze – luonnon hengähdys	Puola			X		
Naturanda hyvien käytäntöjen esimerkkinä vuodesta 2020	Espanja			X		
Rozino Organic Farm: suljetun kierron maitotalous ja ekomatkailu Balkanien sydämessä	Bulgaria	X	X	X		
Sineva Camping & Bubble Tents: elämyksellistä luontomajoitusta Vratsa Balkanilla	Bulgaria	X	X	X	X	
Paikallisia makuja, pysyviä yhteyksiä – Berkovitsa-elämys	Bulgaria	X	X	X	X	X
Viinireitit Iskarin rotkossa	Bulgaria	X	X	X		X
Destination Vratsa: Beauty in 360° – virtuaalitodellisuuselämys	Bulgaria			X	X	X
Robotiikan integrointi maaseudun fine dining -ravintolaan: Robcho	Bulgaria	X	X	X		X
Escultura Eventos – kestävän ja osallistavan matkailun hallintamalli	Espanja	X	X	X	X	X

Mystreetbook – kestävät reitit	Espanja			X		X
Camping Siesta / Ecotree – regeneratiivinen matkailu	Belgia			X		
Digitaalinen markkinointikampanja Pafokselle, Kypros	Kypros			X	X	X
Digitaalinen sovellus: Dublin Discovery Trails – tarinankerronta	Irlanti		X	X	X	X
Datapohjainen innovaatio matkailun pk-yrityksille Euroopan kulttuuripääkaupungeissa	Eurooppa		X	X	X	
Thessaloniki 2030 -resilienssistrategia kestävän matkailun tiekarttana	Kreikka	X	X	X	X	
Virtuaalitodellisuuselämys Astra-museossa, Sibiu	Romania			X	X	X
Hotel Nowy Dwór: puhdas energia – investointi aurinkosähköön	Puola	X	X	X		
Scrabble Bed and Breakfast: energian ja resurssien tehokkuus	Belgia	X				
Lapin turvallisuusverkosto	Suomi		X			
Zielona Perspektywa	Puola			X		
Leave No Trace -etiikka	Suomi	X		X		
Aurinkosähkö ja wallbox-latausratkaisut sähköautoille	Saksa	X	X	X		X
Bieszczadyn luovien käsitöiden koulu	Puola	X		X	X	
ImpactHub vihreille ammateille LandPark Lauenbrückissä	Saksa			X	X	
Pop-up-museo ja gelatonvalmistusesitys	Puola	X				
Bielebale: esteettömyys ja työllistyminen kaikille	Belgia				X	
Traseo – alueelliseen matkailuun ja paikallisyrittäjille räätälöity kartta-alusta	Puola	X		X	X	X
Onnelliset viikonloput = vahva kasvu, identiteetti säilyttäen matkanjärjestäjänä	Belgia		X			
Saline Spa – opastetut kierrokset	Espanja	X		X		

Regeneratiivinen kalastusmatkailu Tenjoella	Suomi			X		
Yyteri Resort & Camping – Sustainable Travel Finland -merkki	Suomi	X				
Vihreä luokkahuone	Saksa	X				
Digitaalinen alusta kestävän ostamisen oppaalle	Saksa	X		X		
IOPark (älykkäät kulku- ja käyttöoikeusratkaisut liikkumiseen, matkailuun ja majoitukseen)	Espanja	X	X	X		X
Uima-allasalueen laajentaminen Wioska Wakacyjna Radawassa	Puola			X	X	
Velo San -viherreittikonsepti	Puola			X	X	
Caro-Sichtbarkeit	Saksa	X		X		
Hotel Caryńska Inn: paikallista rakennusperinnettä noudattava rakentaminen	Puola	X	X	X	X	X
meerzukunft – Bremerhavenin yritysten välinen oppisopimus	Saksa	X	X	X		
Esteetön huvila Lapissa	Suomi				X	
YHTEENSÄ			24	18	33	18
						15